

POLITIKA CESTOVNÍHO RUCHU V R V LETECH 2007-2013 A JEJÍ O EKÁVANÉ MOFINOSTI V LETECH 2014-2020

TOURISM POLICY IN THE CZECH REPUBLIC IN 2007-2013 AND THE PROSPECTIVE OPPORTUNITIES IN THE YEARS 2014 -2020

DOC. RNDR. JI í VYSTOUPIL, CSc.

ING. MARTIN MAUER, PH.D.

<i>Katedra regionální ekonomie a správy</i> <i>Ekonomicko-správní fakulta</i> <i>Masarykova univerzita</i> <i>☒ Lipová 41 a, 602 00</i> <i>E-mail: sauer@econ.muni.cz, vyst@econ.muni.cz</i>	<i>Dept. of Regional Economics and Administration</i> <i>Faculty of Economics and Administration</i> <i>Masaryk University</i> <i>Brno, Czech Republic</i>
--	---

Anotace

P ísp vek diskutuje sou asnou a budoucí podobu politiky cestovního ruchu v R. Nejd íve je vyhodnocena dosavadní ve ejná podpora cestovního ruchu, prioritn hlavn Regionální opera ní programy a Integrovaný opera ní program. Následn je prostor v nován nové Konceptci státní politiky cestovního ruchu a problematice p ípravovaných opera ních program strukturální politiky EU. V této souvislosti lánek analyzuje v cný soulad priorit a opat ení Konceptce státní politiky cestovního ruchu s navrhovanou podobou Integrovaného regionální opera ního programu.

Klí ová slova

politika cestovního ruchu, strukturální politika EU, evaluace

Annotation

The paper discusses the current and future form of the tourism policy in the Czech Republic. Firstly, there is assessment of the present public support of the tourism, above all Regional Operational Programmes and the Integrated Operational Programme, followed by description of the new National Tourism Policy of the Czech Republic for the period 2014-2020 and upcoming operational programs of the EU structural policy. In this context, we provide a detail analysis of the priorities and measures consistency between the National Tourism Policy and the proposed Integrated Regional Operational Programme.

Key words

tourism policy, EU structural policy, assessment

JEL classification: R58, Z18

1 Úvod, definice problému

Cestovní ruch je dlouhodob jedním z nejvýznamn jích odv tví sv tové ekonomiky. Nap íklad mezinárodní cestovní ruch generuje celosv tov p íjmy p es 1 bilion dolar ro n a adí se mezi p ední exportní odv tví sv ta. Domácí cestovní ruch je p ítom je-t významn j-í (OECD, 2010). Odhady UNWTO (2011,2013) a WTTC (2012) uvád jí asi 5 % p ímý podíl cestovního ruchu na celosv tové HDP, p í zapo tení i nep ímých a indukovaných efekt je tento podíl afl dvojnásobný. Cestovní ruch podle uvedených zdroj zam stává v sou asnosti více 400 mil. ekonmicky aktivních osob (Konceptce státní politiky cestovního ruchu R na období 2014-2020, s. 4). Srovnatelné údaje za R uvádí Satelitní ú et cestovního ruchu (TSA) - podle publikovaných statistik v n m za rok 2010

inil podíl cestovního ruchu na HDP 2,7 % (p es 100 mld. K). Stejný zdroj dále udává, že v eské republice cestovní ruch zam stnává více než 235 tis. osob. To je o n co mén než zdravotnictví, ale více než nap . zem d lství. Práv schopnost generovat zam stanost je velmi zajímavou a cennou vlastností cestovního ruchu. Bereme-li v úvahu i nep ímé efekty cestovního ruchu (odhady WTTC 2010), pak objem produktu cestovního ruchu v R íní v sou asnosti p es 300 mld. K (8 %) a na zam stanosti se podílí 9,5 % (459 tis. zam staných osob).¹

Uvedená fakta byla a jsou známa jak odborník m i politik m zabývajícími se regionálním rozvojem v R, resp. jeho hlavními rozvojovými faktory. Není proto nelogickým faktem, že ufl koncem 90. let minulého století se cestovní ruch objevil jako významná priorita ve v t-ín regionálních strategických rozvojových dokument (nap . Strategie rozvoje Brn nského kraje, 1998). V období 2002-2006 se cestovní ruch objevil také jako jedna z priorit v tehdejší Spole ném regionálním opera ním programu (SROP) a pozd ji také v jednotlivých Regionálních opera ních programech (ROP) v období 2007-2013. V uvedených obdobích 2002-2006 a zejména 2007-2013 sm ovalo do ve ejné podpory rozvoje cestovního ruchu nejv t-í mnofství finan ních prost edk v novodobých d jinách eské republiky (pov t-inou formou dotací z evropských podp rných fond) ó více než 100 mld. K ², a jifl z podp rných fond EU (zejména ERDF), prost edk z ve ejných rozpo t státu i regionální ve ejné správy.

Tato dosavadní ve ejná podpora rozvoje cestovního ruchu jako praktický výsledek na-í politiky cestovního ruchu p íná-í v sou asnosti mnoho výzkumných problém resp. otázek, a to p edev-ím:

- Jakým zp sobem a kam sm ovala ve ejná podpora rozvoje cestovního ruchu?
- Jaké výsledky, resp. efekty tato podpora p ínesla, resp. p íná-í?
- Jaké zm ny, resp. trendy v podpo e rozvoje cestovního ruchu lze o ekávat v období 2014-2020?

Nalézání odpov dí na uvedené otázky jsou v podstat hlavními cíli tohoto p edloženého p ísp vku.

2 Politika cestovního ruchu R ó její nositelé a nástroje

V rámci napl ování státní a regionální politiky cestovního ruchu R bylo v období 2007-6/2013 vyuffito pro ve ejnou podporu rozvoje cestovního ruchu celkem 13 nástroj , resp. program , v rámci stanovených 4 priorit a 13 opat ení, v nichfl bylo podpo eno celkem 4576 projekt s finan ní dotací tém 50 mld. K .³

V letech 2007 ó 2008 se postupn , tak jak byly schvalovány jednotlivé opera ní programy, rozbíhalo jejich erpání. Tento náb h akceleroval afl ke konci roku 2008, p í emfl jejich hlavní vyuffití p ípadalo na období 7/2009-6/2011 (Vystoupil, Tauer, 2010, Vystoupil, Tauer, Studni ka, 2010), s postupným sníffením tempa erpání v období 7/2011-6/2013. To je kone n patrné z následujících analytických p ehled . Nap íklad v období 2007-6/2009 bylo ze v-ech evropských program a z národních zdroj podpo eno více než 1300 projekt s finan ní dotací kolem 13,5 mld. K , v období 7/2009 ó 6/2011 jifl asi 1650 projekt s celkovou finan ní dotací kolem 23,4 mld. K a kone n tém 1550 projekt s finan ní dotací tém 15 mld. K v období 7/2011-6/2013. V celkovém souhrnu lze konstatovat, že od konce roku 2007 do poloviny roku 2013 jifl bylo v oblasti cestovního ruchu podpo eno p es 4 500 projekt s celkovou finan ní dotací tém 50 mld. K (Zpráva o pln ní í , 2013).

¹ Informace jsou p evzaty z analytické ásti Koncepce státní politiky cestovního ruchu R na období 2014-2020 a z vlastních výzkum .

² Prameny: Koncepce státní politiky cestovního ruchu R na období 2014-2020, Praha, MMR 2013, Zpráva o pln ní Koncepce státní politiky cestovního ruchu R v období 2009-2013, Praha, MMR, 2013.

³ K t m pat í jednak nástroje, které jsou v p ímém gesci MMR (Integrovaný opera ní program, rozpo tové aktivity MMR, Program p eshraní ní spolupráce a aktivity CzechTourism, p ísp vkové organizace MMR, jednak p edev-ím 7 Regionálních opera ních program a kone n opera ní programy v gesci ministerstevch flivotního prost edí zem d lství a dopravy.

Uvedené skute nosti dokumentují následující tabulky a p ilofený kartogram.

Tab. 1: Souhrnný p ehled nejvýznamn j-ích program podpory cestovního ruchu

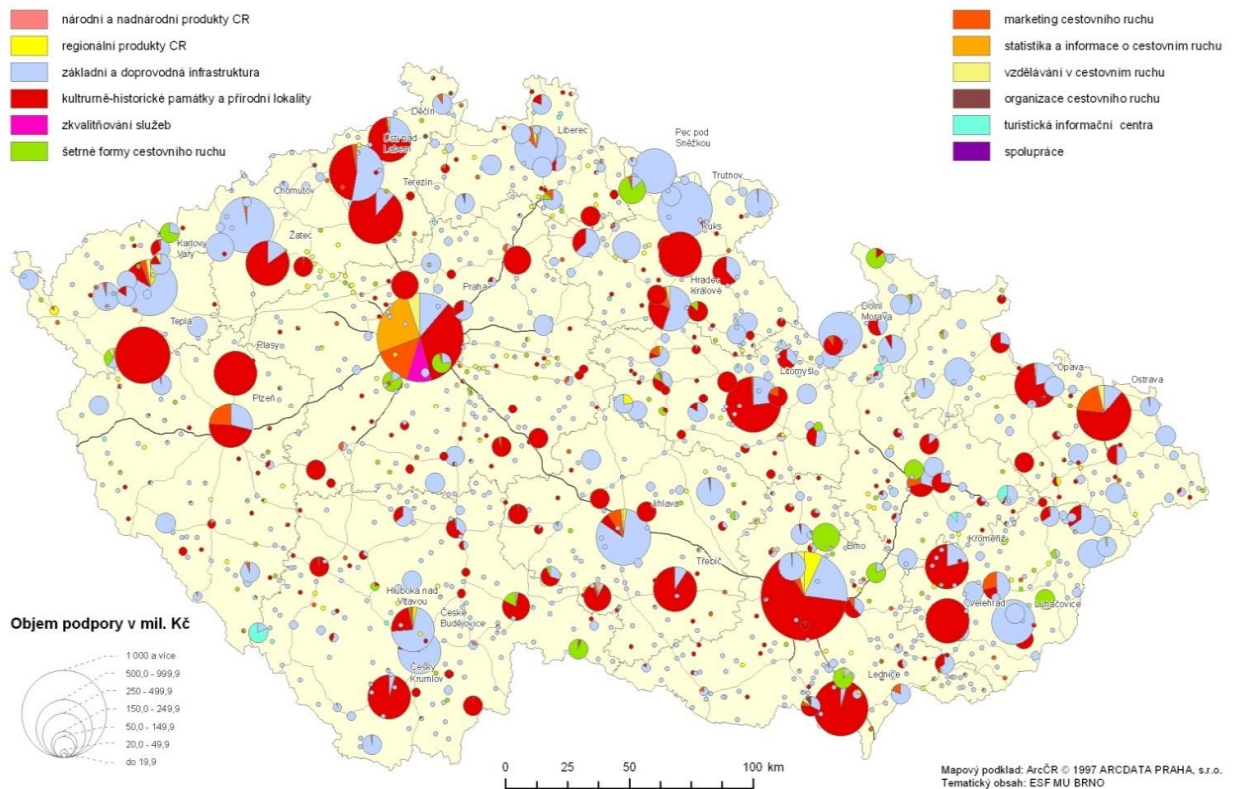
Nástroje programy podpory	Po et projekt				Finan ní dotace projekt v mil.K			
	2007-6/2009	7/2009-6/2011	7/2011-5/2013	2007-5/2013	2007 ó 6/2009	7/2009-6/2011	7/2011-5/2013	2007-5/2013
ROP	516	528	392	1436	10270,0	12451,6	8511,7	31233,3
IOP	-	40	33	73	-	5853,0	2112,7	7965,7
PRV	508	572	591	1671	846,1	1025,1	818,2	2689,4
Cíl 3	82	164	56	302	319,9	153,2	480,6	2335,7
OP fiP	2	74	82	158	7,9	845,1	894,5	1747,5
Norské f.	31	-	9	40	636,8	-	172,0	808,8
SFDI	86	62	66	214	286,4	303,2	203,9	793,5
ostatní	124	251	307	682	180,3	621,5	914,4	1716,2
Celkem	1349	1691	1536	4576	12547,5	22634,7	14108,0	49290,1

Pramen: Zpráva o pln ní í , 2013

Tab. 2: Souhrnný p ehled za priority

Priorita	Po et projekt				Finan ní dotace projekt v mil.K			
	2007-6/2009	7/2009-6/2011	7/2011-5/2013	2007-5/2013	2007-6/2009	7/2009-6/2011	7/2011-5/2013	2007-5/2013
Priorita 1: Konkurenceschopnost národních a regionálních produkt cestovního ruchu	134	155	105	394	312,3	384,3	340,6	1037,2
Priorita 2: Roz-i ování a zkvalit ování infrastruktury a služeb cestovního ruchu	1049	1239	1262	3550	11526,2	20114,6	12194,9	43835,7
Priorita 3: Marketing cestovního ruchu a rozvoj lidských zdroj	154	264	136	554	656	1841,9	1362,2	3860,1
Priorita 4: Vytvá ení organiza ní struktury cestovního ruchu	12	33	33	78	52,9	293,9	210,4	557,1
Celkem	1349	1691	1536	4576	12547,5	22634,7	14108	49290,1

Pramen: Zpráva o pln ní í , 2013

Obr. 1: Prostorová diferenciacce a druhová skladba podpory cestovního ruchu 2007 - 2011

Zdroj: *Koncepce státní politiky cestovního ruchu, R na období 2014-2020. MMR, Praha 2013, vlastní výzkumy*

3 ROP a IOP ó hlavní nástroje ve ejné podpory rozvoje cestovního ruchu

Nejd lefit j-ími nástroji podpory cestovního ruchu byly a jsou v celém období jednozna n Regionální opera ní programy (dále ROP) v gesci Regionálních rad 7 region soudrfnosti NUTS II a Integrovaný opera ní program (dále IOP) v gesci MMR (viz tabulka vý-e). V t chto dvou programech bylo realizováno celkem 1509 projekt (33 % v-ech projekt) s finan ní alokací 39,2 mld. K (80 % ze v-ech finan ních prost edk identifikovaných jako relevantní pro podporu rozvoje cestovního ruchu v R (Zpráva o pln ní , 2013).

Podívejme se nyní podrobn ji na v cnu a druhovou skladbu schválených a podporovaných projekt , které byly v souladu s Koncepcí státní politiky cestovního ruchu R na období 2007-2013 realizovány celkem ve 4 prioritách a 13 opat eních. První generalizující p ehled podává následující tabulka a poté doprovodný popis nejd lefit j-ích aktivit a výsledk .

Tab. 3: P ehled opat ení v ROP a IOP v období 2007-6/2013

Název opat ení	po et projekt			finan ní dotace projekt v mil. K		
	ROP	IOP	celkem	ROP	IOP	celkem
1.1 Tvorba nosných národních a nadnárodních produkt cestovního ruchu	0	10	10	0	69,3	69,3
1.2 Tvorba specifických regionálních produkt cestovního ruchu	59	4	63	382,8	96,5	479,3
2.1 Rekonstrukce a výstavba kvalitní základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu	846	0	846	21274,8	0	21274,8
2.2 Rekonstrukce kulturn -historických památek a zachování p írodních lokalit pro cestovní ruch	250	21	271	7775,7	6452,7	14228,4
2.3 Zkvalit ování slufieb cestovního ruchu	0	4	4	0	245,5	245,5
2.4 Vytvá ení podmínek pro realizaci –etných forem cestovního ruchu	30	0	30	298,4	0	298,4
3.1 Marketing cestovního ruchu na mezinárodní, národní a regionální úrovni	232	20	252	1396,7	608,6	2005,3
3.2 Zkvalitn ní statistiky a informací o cestovním ruchu	0	14	14	0	493,1	493,1
3.3 Zkvalit ování vzd lávání a p ípravy lidských zdroj v cestovním ruchu, podpora výzkumu	0	0	0	0	0	0
4.1 Zakládání a íinnost organizací cestovního ruchu na regionální a oblastní úrovni	9	0	9	34,3	0	34,3
4.2 íinnost turistických informa ních center	8	0	8	65,3	0	65,3
4.3 Spolupráce mezi ve ejným a podnikatelským sektorem v cestovním ruchu	2	0	2	5,6	0	5,6
4.4 Krizový management v oblasti cestovního ruchu	0	0	0	0	0	0
Opat ení celkem	1436	73	1509	31233,6	7965,7	39199,3

Pramen: Zpráva o pln ní í , 2013.

V celkovém hodnocení se jasn potvrzuje, fle nejnvýznamn j-ími nástroji implementace Koncepce 2007 ó 2013 a podpory cestovního ruchu v tomto období byly Regionální opera ní programy a Integrovaný opera ní program. Ve zna né mí e generalizace a zobecn ní lze záv rem uvést vybraná pozitiva, resp. slab-í stránky t chto program .

Regionální opera ní programy

Za pozitivní lze ozna it zejména vybudování Ú ad regionálních rad region soudrflnosti NUTS II zejména pro jejich schopnost v oblasti programování, projektování, implementace, partnerství a monitoringu podpory projekt cestovního ruchu, v dal-ím období v-ak bude nutné kvalitn j-í provázání jejich koncep ní íinnosti mezi v-emi aktéry v cestovním ruchu, od národní, p es regionální a afl na lokální úrove . Podobn pozitivn lze hodnotit jejich metodickou pomoc pro p edkladatele a budoucí realizátory projekt a jejich vysokou absorp ní schopnost a operativnost pro realizaci budoucích projekt , nezanedbatelná je také jejich dobrá místní znalost problematiky potenciálu a významu cestovního ruchu v regionu.

Jako dosavadní ur ité slabé stránky lze na druhé stran ozna it ur itou neprovázanost mezi systémem v cného výb ru projekt v ROP a konkrétními Programy rozvoje cestovního ruchu jednotlivých kraj a region , rozlofení finan ních dotací (v p epotu na obyvatele í rozlohu území) do ur ité míry neodpovídá rozlofení potenciálu cestovního ruchu regionálního a nadlokálního významu (uplatn ní ekonomického pilí e cestovního ruchu), resp. r znorodá druhová skladba projekt v jednotlivých krajích na jedné stran signalizuje ur itou objektivní akceptaci rozdílných potenciál cestovního ruchu, na stran druhé v-ak í vliv ne vřdy odborn zd vodn ných p edstav politických reprezentací Rad soudrflnosti region NUTS II (Třauer, Vystoupil, Repík, 2013).

Nezbytné také bude pro p í-tí programové období sjednocení metodiky hodnocení kvality p edkládaných projekt v jednotlivých regionech (rozdílná stanovení kritérií a jejich vah pro hodnocení projekt). Zásadní otázkou z stává hospodárnost a efektivnost dota ního systému používaného pro podporu realizace projekt . Za to pochopiteln program ROP nem fle (byl tak nastaven jako jiné programy), ale zde se nejvíce projeví slabá místa dota ního systému (naru-ování konkuren ního prost edí v podnikatelské sfé e, nebezpe í vytvá ení korup ního prost edí, obtížné hodnocení monitoringu hospodárnosti a efektivnosti vynaložených prost edk v projektech, aj.).

IOP

Ur itá systémová a obsahová nevyváženost struktury programu. Na jedné stran správná logika soust edit se na základní pilí e podpory cestovního ruchu jako je marketing a propagace cestovního ruchu, dosud v-ak stále chybí tvorba národních i specifických produkt cestovního ruchu. P ínosem je významná podpora regenerace cenných kulturn -historických památek pro cestovní ruch národního významu i p es ur itou nesystémovost vytvo ení tohoto specifického opat ení v prioritní ose Národní podpora územního rozvoje. Pozitivem je také realizace jednoho z nejzajímav j-ích projekt v rámci IOP o webového Informa ního portálu cestovního ruchu šKudy z nudyř v gesci CzechTourism.

P es pozitivní posun v nové informa ní a marketingové kvalit realizovaných projekt lze stále spat ovat rezervy ve vzájemné spolupráci s regionálními partnery (kraje, regionální organizace cestovního ruchu) p i tvorb tematických národních a regionálních produkt cestovního ruchu a jejich propagace a marketingu na stran druhé. D vodem byla zejména níž-í provázanost a kooperace mezi projekty realizovanými v IOP a ROP. Zkvalitn ní vzájemné spolupráce mezi národní a regionální úrovní je jedním z nejvýznamn j-ích cíl v návrhové ásti Koncepce pro období 2014-2020. Úkol vytvo it funk ní informa ní systém cestovního ruchu dosud jako jedna z aktivit IOP dosud nebyl spln n.

4 Východiska ve ejné podpory cestovního ruchu v období 2014-2020

4.1 Nová Koncepce státní politiky cestovního ruchu R na léta 2014-2020⁴

Základním leitmotivem návrhu nové Koncepce je posilování konkurenceschopnosti odv tví cestovního ruchu. Konkurenceschopnost je dle mnohství odborných studií a statí determinována adou faktor , které lze strukturovat následovn : kvalita nabídky, flexibilní a vzd lané lidské zdroje, kvalitní uspo ádání a funkce institucí v cestovním ruchu a efektivní destina ní ízení a marketing. Tento pohled není nový, ale stále platný, ov ený desetiletími rozvoje cestovního ruchu. Na tyto faktory konkurenceschopnosti se soust edí navržené 4 priority a následn 13 opat ení Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2014-2020.

Základem konkurenceschopnosti destinací cestovního ruchu je **atraktivní a jedine ná nabídka cestovního ruchu**. Aby se nabídka dostala na trh k potenciálním spot ebitel m, je nezbytné neustále zkvalit ovat podnikatelské prost edí, které bude generovat konkurenceschopné produkty cestovního ruchu. Jejich jedine nost a kreativita je dána schopností -etn vyuffít primární potenciál destinací, tedy jejich p írodních a kulturn -historické p edpoklady. To v-e musí být dopln no funk ní a kvalitní infrastrukturou a doprovázeno kvalitními službami a spole enskými aktivitami.

Nesta í ale pouze vytvá et kvalitní nabídku. Ta je nyní ve v t-in turisticky vysp lých zemí sv ta standardem. Diferenciace destinací dnes probíhá na poli efektivního oslovení vybraných segment populace prost ednictvím **marketingových aktivit**. Promy-lené marketingové strategie destinací cestovního ruchu a schopnost je realizovat rozhodují o úsp chu i neúsp chu nabídky na trhu. R st konkurence a její aktivita í stále pest ej-í nabídka možností trávení volného asu význam tohoto opat ení je-t posilují. Tvorba produkt cestovního ruchu a jejich marketing v tomto kontextu musí být zalofena jak na aktivním vyuffívání moderních informa ních technologií, tak je-t významn ji na kooperaci a spolupráci turistických region a organizací.

⁴ Tento text je kompilací vybraných ástí Koncepce a vlastních názorových formulací

Celý postup p ípravy a tvorby turistických program a produkt je d leflité podpo it existencí (zakládáním) nezbytné organiza ní struktury cestovního ruchu, resp. *destina ního managementu*, a to jak na národní tak na regionální, resp. lokální úrovni (sdružení podnikatel a ve ejné správy, poskytování informací ó místní i regionální TIC, innost destina ního managementu, statistika cestovního ruchu, apod.). Nezbytnou podmínkou je zároveň zu–lech ování lidského potenciálu a odpovídající výzkum v íroké a komplexní problematice cestovního ruchu. Kone n posledním pilí em je koncep ní rozvoj politiky cestovního ruchu v rámci hospodá ské a regionální politiky, tedy *politika cestovního ruchu a ekonomický rozvoj jako priorita 4*, p í úzké propojenosti a koordinaci státní a regionálních politik cestovního ruchu. Sou ástí priority je zkvalitn ní fungování správních orgán a krizového managementu v oblasti cestovního ruchu v R.

Popsanými prioritami a opa eními pr ezov prostupují prvky (kvalita, znalosti, inovace, udrflitelnost), které mají akcelarovat a zefektivnit napl ování cíl . Tyto prvky jsou zásadními parametry pro realizaci politiky cestovního ruchu. Zároveň se vzájemn ovliv ují a p sobí na procesy v cestovním ruchu synergicky.

Kvalitou je v Koncepci my–lena uflitná hodnota pro spot ebitele. P edstavuje míru schopností destinace uspokojit nároky a o ekávání jejich náv–t vník . Zvy–ování kvality není pouze o vy–ím standardu slufleb, ale o poskytování takových slufleb, které se co nejvíce blíffí ó ekávanému charakteru slufly ve vazb na pofladovanou cenu. Kvalita není sou ástí pouze první priority zam ené na nabídku. Kvalita se musí prosazovat i v ídících a opera ních innostech i ve schopnostech lidských zdroj .

Realizace jednotlivých aktivit musí být založena na *znalostech*. Znalosti totiž p iná–í destinacím konkuren ní výhodu. Díky vzd lání a výzkumu jsou akté i v cestovním ruchu schopni p ícházet s novými produkty a lépe se rozhodovat. Se znalostmi úzce souvisí pojem *inovací*. P edpokladem inovace nabídky i proces v cestovním ruchu (v rámci destina ního managementu a marketingu) je totiž schopnost nabyté znalosti promítnout do konkrétních aktivit a usp t s nimi na trhu.

Posledním atributem v–ech návrh je jejich *udrflitelnost*. Cestovní ruch je v tomto smyslu pon kud specifickým odv tvím. Má celou adu jak pozitivních tak negativních efekt , které se mohou p í nerespektování princip udrflitelného rozvoje nekontrolovateln a nerovnováfln projevovat. Z pohledu socio-kulturních a environmentálních dopad je zde problém tzv. turistické pasti, tedy schopnosti cestovního ruchu degradovat svými aktivitami sv j vlastní kapitál (atraktivitu destinace pro náv–t vníky). Udrflitelnost v ekonomickém, environmentálním i sociálním smyslu musí být paradigmatem v–ech strategií a aktivit odv tví cestovního ruchu. Na tuto skute nost musí um t politika cestovního ruchu reagovat.

4.2 IROP jako hlavní nástroj budoucí podpory rozvoje cestovního ruchu?

Více neff rok trvala p íprava a tvorba programového dokumentu IROP na období 2014-2020 za zna ného zájmu odborník í politik zájímavících se o problematiku cestovního ruchu. Ten jako regionální fenomén a proces logicky pat í do opat ení a aktivit v rámci IROP jako následníka kon ících ROP a zároveň jako nejd leflit j–ého nástroje pokra ujícího ve ve ejné podpo e rozvoje cestovního ruchu. To kone n potvrdila první verze IROP v roce 2013 (cestovní ruch a kulturní d dictví jako jeden z navrflených cíl IROP). Jejich o ekávání a dojmy z p edložené druhé pracovní verze IROP jsou v–ak rozporuplné. V em jsou základní p í iny této rozporuplnosti? Jednak jde o sloflitou v cnou, obsahovou i interpreta ní strukturu celého dokumentu (obsahující mnoho š Bruselských terminologických fráží), jednak se jífl obtífln hledá klasická odv tvová struktura priorit a opat ení (nap . podpora zem d lství, podpora cestovního ruchu, aj.). Tato druhá p ípomínka není p ítom kritikou, filosofie celé strategie Europa 2020 je založena na stanovení základních rozvojových problém a z nich formulovaných komplexních cíl a priorit, nikoliv na klasickém odv tvovém principu. Tento p ístup se dal jasn o ekávat, mén v–ak jífl ur íté švygumováníó termínu a

problematiky šcestovní ruchõ z celého IROP, a jíl se týká prioritních os, specifických cíl a p edev-ím navrhovaných opat ení (jedinou zmínku nalezneme.

Podívejme se nyní jaké moflnosti lze o ekávat od programu IROP jako o ekávaného hlavního nástroje nové Koncepce státní politiky cestovního ruchu R na období 2014-2020.

Dosavadní návrh IROPu v oblasti cestovního ruchu definuje následující oblasti podpory cestovního ruchu:

- Podpora cyklo dopravy ve form výstavby a rekonstrukce cyklostezek a cyklotras (pozn. odli-uje autor IROPu rozdíl mezi cyklostezkou a cyklo dopravou? Cyklostezek je v R vyzna eno velmi mnoho, problém je jejich vedení soub fln s ostatní silní ní dopravou), dále v podob budování doprovodné infrastruktury ve vazb na dal-í systémy dopravy a realizace cyklistických jízdních pruh . To v-e v kontextu podpory -etných zp sob p epravy s cílem poklesu mnofství dopravních nehod, kongescí, zlep-ení flivotního prost edí snížením emisí, vibrací a hluku za sou asného zvy-ování bezpe nosti provozu a zaji-t ní bezbariérového p ístupu. Z uvedeného vyplývá p evaflující dopravní pohled na problematiku, nefli hledisko cestovního ruchu a jeho pot eb (zde m fleme spekulovat o tom, jaká budou kritéria pro hodnocení podávaných projekt).
- Podpora rozvoje, ochrany a prezentace kulturního a p írodního d dictví. Z pohledu cestovního ruch se podpora bude soust e ovat na jedné stran na propagaci p írodního a kulturního d dictví (tedy marketingové aktivity destinací) a na obnovu a revitalizaci kulturních památek, resp. náv-t vnickou ve ejnou infrastrukturu pro zp ístupn ní p írodního a kulturního d dictví. Akcent je kladen hlavn na muzejní a ostatní sbírkové subjekty.
- Nep ímou vazbu na rozvoj cestovního ruchu mohou (ale nemusí) mít opat ení sm ující k podpo e po izování a uplat ování dokument územního rozvoje. Vazba na rozvoj cestovního ruchu je p ítom velmi volná, závislá na preferencích po izovatele a jeho schopnosti vnímat cestovní ruch jako územn -plánovací problém.
- Poslední oblastí podpory je komunitn vedený místní rozvoj ur ený pro MAS. V cné sm ování podpory odpovídá vý-e uvedeným prioritním oblastem, resp. aktivity definované místními komunitami musí být v souladu s celkovými cíli a prioritami programu. Tato formulace je pom rn vágní, z na-eho pohledu roz-í ují paletu moflných podporovaných aktivit dle priorit samotných MAS. Nicmén z dokumentu není jasný zp sob eliminace p esah a duplicit mezi aktivitami realizovanými bez nástroje MAS a s aplikací komunitn vedeného místního rozvoje.
- Z pohledu schválené Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2014 ó 2020 nejsou definovanými prioritami IROP o-et eny následující klí ové aktivity nutné pro rozvoj cestovního ruchu:
  - o Poradenská a informa ní innost ó a to p edev-ím e-ení v minulosti opomíjeného problému informa ního a znalostního deficitu MSP. Jde hlavn o aktivity, které mají zlep-ít p ístup na trhy ó informace o zm nách trflního prost edí, poradenství o moflnostech podpory, konzultace projektových zám r , iniciace inovací, apod. Podpora cestovního ruchu v rámci OPPIK není zatím blíflle specifikována a není tedy jasné, zda nebude pouze zúflena na iniciaci investí ní aktivity za pomoci zvýhodn ých úv r .
  - o Dovybavení st edisek cestovního ruchu vybranou doprovodnou ve ejnou turistickou infrastrukturou (sportovn -rekrea ní, kulturn -rekrea ní, zdravotn -rekrea ní). Sou asné zn ní IROPu dává jednozna nou preferenci podpo e kulturních památek a budování náv-t vnické infrastruktury e zp ístup ující p írodní a kulturní d dictví. Ve ejná sportovn -rekrea ní infrastruktura í zdravotní infrastruktura z podpory pravd podobn vypadáva. Jistá moflnost podpory je zde stále v oblasti komer ních aktivit ve form zvýhodn ých úv r (pravd podobn prost ednictvím OPPIK).
  - o V bec nejsou programem o-et eny systémy kvality slufleb (nap . dal-í rozvoj dnes rozjífld jícího se projektu eský systém kvality slufleb cestovního ruchu) a produktové certifika ní systémy. P ítom jde o nástroj, který má pomoci e-ít nevj t-í problém na-eho cestovního ruchu. Navíc má sí ový charakter, který bez silné koordina ní role ídícího subjektu nebude fungovat. Spoléhat na spontánní aktivizaci samotných poskytovatel slufleb z d vodu vysokých transak ních náklad bohufel nelze.

- Obdobná situace je u podpory destina ního ízení a posílení organizace (uspo ádání) cestovního ruchu. Sou asné turistické organizace se budou moci realizovat v oblasti marketingových aktivit (propagace kulturního a p írodního d dictví), nicmén dal-í funkce DMO nejsou fládným zp sobem e-eny. Tato situace m fle vést k je-t v t-í dominanci ú elových a jednorázových marketingových aktivit, bez v t-í snahy o hledání synergií ve spolupráci s aktéry cestovního ruchu uvnit i vn destinací. Problematika náv-t vnického managementu, monitoringu dopad cestovního ruchu, zavád ní nových IT technologií do ídících proces destinací tak není v bec IROPem zohledn na.
- Podpora vzd lávání v cestovním ruchu nebyla ani v minulém období specificky a koordinovan e-ena ur itým opera ním programem. Cestovní ruch byl a bude jedním z mnoha obor , ve kterém vzd lávání lidských zdroj probíhá. Na vzd lávání v cestovním ruchu nebudou (stejn jako v minulosti) uplat ovány ur ité specifické nástroje. Ze zn ní sou asného IROPu naopak vyplývá vysoká preference technických obor , kde se cestovní ruch uplatnit nem fle. V oblasti dal-ího a celoflivotního vzd lávání není situace jiná. Na zvy-ování kvalifikace pracovník v oblasti cestovního ruchu (destina ních spole ností (OCR), pracovník TIC, pracovník ve ejný správy, tak i osob z podnikatelského a neziskového (zájmového) sektoru) bude nutné hledat prost edky v jiných programech.
- V oblasti destina ního marketingu je podpora prost ednictvím IROPu zúflena pouze na propaga ní innost. Slabé stránky dosavadního období nejsou nijak e-eny. Jde hlavn o koncep nost a provázanost jednotlivých marketingových aktivit, spolupráci jednotlivých aktér v rámci marketingu destinací, tvorbu produkt cestovního ruchu, monitoring efekt marketingových aktivit, vytvá ení marketingových informa ních systém , realizace Customer Relationship Management i sb r marketingových informací (-et ení náv-t vnosti, monitoring zahrani ních trh , apod.).
- Poslední oblastí, jefl není návrhem IROP nijak o-et ena, je problematika statistiky a výzkumu cestovního ruchu (opat ení 4.2 Koncepce). Zde je nejv t-ím rizikem dal-í financování datových zdroj Satelitního ú tu cestovního ruchu, resp. jeho dal-í rozvoj sm ovaný k jeho regionalizaci.

Na druhou stranu sou asná podoba IROP dává ur itou nad ji realizace následujících aktivit Koncepce státní politiky cestovního ruchu:

- Budování st edisek venkovské turistiky
- Podpora infrastruktury pro rozvoj bezmotorové dopravy
- Zvy-ování standardu ubytovacích za ízení
- Dopravní navád cí informa ní turistické systémy (pouze parciáln)
- Podpora rekonstrukce nejvýznamn j-ích kulturn -historických a technických památek vyuílvaných pro cestovní ruch
- Zp ístup ování a interpretace atraktivního p írodního a kulturních d dictví R pro rozvoj cestovního ruchu
- Podpora národních geopark , resp. geopark UNESCO
- Branding destinací cestovního ruchu
- Realizace výkonov orientovaných komunika ních kampaní

Záv r

Období 2007-2013⁵ bylo obdobím s nejintenzivn j-í ve ejnou podporou rozvoje cestovního ruchu v novodobé historii eské republiky. P edložené analýzy hovo í o realizaci tém 4500 projekt s jasnou p ídanou hodnotou pro cestovní ruch s celkovou finan ní dotací tém 50 mld. K . Rozhodujícími nástroji, resp. programy této podpory byly p edev-ím podp rné fondy EU (zejména ERDF) realizované v Regionálních opera ních programech a Integrovaném opera ním programu (p es

⁵ Analyzované údaje jsou k 30.6.2013, kdy jifl bylo alokováno tém 90 % v-ech prost edk pro projekty cestovního ruchu.

39 mld. K). Z hlediska druhové skladby podpo ených projektů jednozna n dominovaly projekty rekonstrukce a výstavby základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu a projekty rekonstrukce kulturní -historických památek a zachování p írodních lokalit pro cestovní ruch, a to a jifi celkov tak z podpory programů ROP a IOP.

Nová Koncepce státní politiky cestovního ruchu R na období 2014-2020 si stanovila pom rn náro né cíle, vyjád ené nastín nými prioritami a opat ení. Jejich realizace bude samoz ejm závislá na interních a externích finan ní nástrojích. Za hlavní nástroj pro dal-í podporu rozvoje cestovního ruchu je v-obecn považován p ípravovaný IROP. Jeho pozitivy a ur ítými bariéry se v nuje záv re ná ást p ísp vku.

Literatura

- [1] MMR, (2013). *Koncepce státní politiky cestovního ruchu R pro období 2014-2020*. Praha: MMR.
- [2] MMR, (2013). *Zpráva o pln ní Koncepce státní politiky cestovního ruchu R za období 1.7.2011- 30.6. 2013*. Praha: MMR.
- [3] MMR, (2014). *IROP, Integrovaný opera ní program pro období 2014-2020*. Praha: MMR.
- [4] TAUER M., VYSTOUPIL J., REPÍK O., (2013). *Kvantifika ní analýza potenciálu cestovního ruchu R. Výzkumná studie pro pot eby MMR*. Brno: Masarykova univerzita.
- [5] VYSTOUPIL J., TAUER M., STUDNÍ KA P., (2010). Analýza podpory rozvoje cestovního ruchu v eské republice z Regionálních opera ních programů v období říjen 2007 ó erven 2010. *Czech Hospitality and Tourism Papers*, vol. 2012, iss. 12, 2010, pp. 24-48. ISSN 1801-1535.
- [6] VYSTOUPIL, J., TAUER, M., (2010). Analýza a zhodnocení ve ejné podpory cestovního ruchu z Regionálních opera ních programů v eské republice v období 2007-2009. In *Zmír ování regionálních disparit rozvojem cestovního ruchu a vlivy sou asné hospodá ské krize*. Sborník v deckých p ísp vku Praha: Vysoká škola hotelová v Praze. pp. 62-81. ISSN 1801-1535.
- [7] VYSTOUPIL, J., TAUER, M., (2010). Regionální opera ní programy jako nástroj podpory cestovního ruchu v R. *Regionální studia*, vol. 2012, iss. 1, pp. 38-50.

P ísp vek byl zpracován za podpory specifikovaného výzkumu MUNI/A/0749/2012: Ekonomické p ínosy cestovního ruchu pro regionální a lokální ekonomiku.